



Uniwersytet
Wrocławski

Rządy prawa i europejska kultura prawna

pod redakcją
Andrzeja Batora
Joanny Helios
Wioletty Jedleckiej

Wrocław 2014

Rządy prawa
i europejska kultura prawna

Prace Naukowe
Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytetu Wrocławskiego

Seria: **e-Monografie**

Nr 55

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/63754>

Rządy prawa i europejska kultura prawna

**pod redakcją
Andrzeja Batora
Joanny Helios
Wioletty Jedleckiej**

Wrocław 2014

Komitet Redakcyjny

Przewodniczący – *prof. dr hab. Leonard Górnicki*

Członek – *mgr Bożena Górna*

Sekretarz – *mgr Aleksandra Dorywała*

Recenzent: *dr hab. Jadwiga Potrzeszcz*

**© Copyright by Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytetu Wrocławskiego**

Korekta: *Joanna Kokocińska*

Projekt i wykonanie okładki: *Karolina Drozd*

Skład i opracowanie techniczne: *Aleksandra Kumaszką, Tomasz Kalota eBooks.com.pl*

Wydawca

E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa.

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

ISBN 978-83-61370-15-4

Spis treści

SŁOWO WSTĘPNE.....	9
--------------------	---

ROZDZIAŁ I. RZĄDY PRAWA W UJĘCIU TEORETYCZNYM

Jacek Srokosz

Rządy prawa jako efekt obiektywnego postępu społecznego – o solidarystycznej wizji genezy praworządności i ochrony praw jednostki.....	13
----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----

Joanna Podczaszy

Koncepcja rządów prawa a jej stosowanie w Polsce.....	29
-------------------------------------------------------	----

Jacek Kaczor

Zasady państwa prawa a upoważnienia do stanowienia aktów prawnych wewnątrznie obowiązujących.....	41
---------------------------------------------------------------------------------------------------	----

Maja Zając

Wyjątki od wyłącznej jurysdykcji państwa bandery na morzu pełnym jako przejaw rządów prawa w międzynarodowym porządku prawnym.....	53
------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----

Bartosz Romanowicz

Impeachment suwerena w demokracji nowożytnej.....	71
---------------------------------------------------	----

Adam Plichta

Myśl liberalna w PRL-u.....	75
-----------------------------	----

Paweł Niemczyk

Mandat przedstawicielski na przykładzie mandatu poselskiego.....	85
------------------------------------------------------------------	----

ROZDZIAŁ II. PROBLEMATYKA RZĄDÓW PRAWA W ORZECZNICTWIE SĄDOWYM

Bartosz Ziemblicki

Klauzula porządku publicznego ze szczególnym uwzględnieniem instytucji <i>punitive damages</i>	97
------------------------------------------------------------------------------------------------------	----

Łukasz Stępkowski

Roszczenia procesowe wynikające z prawa Unii Europejskiej w polskim postępowaniu cywilnym.....	109
------------------------------------------------------------------------------------------------	-----

Hanna Banaś

Rządy prawa wobec moralności: klauzula sumienia w pracy.....	127
--------------------------------------------------------------	-----

Michał Pindel

Odpowiedzialność odszkodowawcza Unii Europejskiej za akty wydane
w oparciu o swobodne uznanie 139

Michał Błachut

Zasady techniki prawodawczej w kontroli stanowienia prawa miejscowego.
Uwagi na gruncie orzecznictwa sądów administracyjnych 153

ROZDZIAŁ III. EUROPEJSKA KULTURA PRAWNA

Wioletta Jedlecka

Dialog międzykulturowy jako źródło przewycięzania słabości rozwiązań
instytucjonalnych w Unii Europejskiej 169

Joanna Helios

Sędziokracja w Unii Europejskiej? Uwagi w kontekście działalności
interpretacyjnej Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej 181

Tomasz Jurczyk

Zasady ogólne prawa Unii Europejskiej a Karta Praw Podstawowych 195

Kamila Majchrzak

Prawo zwyczajowe jako źródło prawa Unii Europejskiej 205

Marcin Kusaj

System *equity* w Wielkiej Brytanii – rozwój i funkcja 217

Jakub Kociubiński

Prawo konkurencji w modelu gospodarczym Unii Europejskiej 229

SPIS AUTORÓW 243

Słowo wstępne

Niewątpliwie problematyka rządów prawa i europejskiej kultury prawnej jest interesująca, zarazem jednak bardzo złożona. Podkreślić należy, iż rządy prawa stały się jednym z centralnych pojęć współczesnego dyskursu prawnego. Istota rządów prawa opiera się na dwóch podstawowych zasadach. Są to mianowicie „sprawowanie” władzy przez prawo oraz ograniczenie władzy przez prawo. Mówiąc innymi słowy: władza wykonuje swoje działania, stosując prawo i jednocześnie jest tym prawem związana. W najszerszym sensie sformułowanie „rządy prawa” oznacza, że ludzie winni są posłuszeństwo prawu i powinni pozostawać pod jego rządami. W teorii prawa i polityki termin ten używany jest zazwyczaj w węższym sensie, tj. że władza powinna być podporządkowana prawu i pozostawać pod jego rządami¹. W naszej ocenie idea rządów prawa zasługuje na to, aby wciąż powracać do wiążących się z nią pytań, doświadczeń i dylematów. Podobne wrażenie odnosi się do europejskiej kultury prawnej, której najnowszym składnikiem jest prawo Unii Europejskiej. Prawo to odznacza się połączeniem cech kultury prawa stanowionego z cechami kultury *common law* (prawa precedensowego). W prawie unijnym dominują cechy kultury prawa stanowionego, natomiast obecność cech kultury *common law* objawia się głównie w przyjęciu angielskich zasad spornego procesu sądowego, odformalizowania dialogu sądowego czy preferowania pozasądowych sposobów rozstrzygnięcia sporów.

Niniejsza publikacja została podzielona na trzy merytoryczne części. W pierwszej z nich znalazły się rozważania teoretyczne odnoszące się do problematyki rządów prawa. W drugiej skoncentrowano się na problematyce rządów prawa w orzecznictwie sądowym. Trzecia, ostatnia, jest zbiorem różnych opracowań zarówno teoretycznych, jak i praktycznych dotyczących szeroko pojmowanej europejskiej kultury prawnej.

Prezentowane prace stanowią rozwinięcie referatów wygłoszonych podczas Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt. *Rządy prawa i europejska kultura prawna*, która odbyła się w dniach 29–30 maja 2014 roku w Zieleńcu.

Mamy nadzieję, że oddawana do rąk Czytelników publikacja stanie się inspiracją do dalszych refleksji nad ideą rządów prawa i europejską kulturą prawną, a jednocześnie będzie mogła być wykorzystywana jako pomoc naukowa.

Andrzej Bator, Joanna Helios, Wioletta Jedlecka

Wrocław, wrzesień 2014 roku

¹ J. Raz, *Autorytet prawa*, przeł. P. Maciejko, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa 2000, s. 212.

Spis autorów

Mgr Hanna Banaś – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Prawa Międzynarodowego i Europejskiego

Dr Michał Błachut – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Teorii i Filozofii Prawa

Dr Joanna Helios – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Teorii i Filozofii Prawa

Dr Wioletta Jedlecka – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Teorii i Filozofii Prawa

Dr Tomasz Jurczyk – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Prawa Konstytucyjnego

Dr Jacek Kaczor – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Teorii i Filozofii Prawa

Dr Jakub Kociubiński – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Prawa Międzynarodowego i Europejskiego

Mgr Marcin Kusaj – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Doktryn Politycznych i Prawnych

Mgr Kamila Majchrzak – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Prawa Międzynarodowego i Europejskiego

Mgr Paweł Niemczyk – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Prawa Konstytucyjnego

Mgr Michał Pindel – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Prawa Międzynarodowego i Europejskiego

Mgr Adam Plichta – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Doktryn Politycznych i Prawnych

Mgr Joanna Podczaszy – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Teorii i Filozofii Prawa

Mgr Bartosz Romanowicz – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Teorii i Filozofii Prawa

Dr Jacek Srokosz – Uniwersytet Opolski, Wydział Prawa i Administracji, Katedra Teorii i Filozofii Prawa

Mgr Łukasz Stępkowski – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Prawa Międzynarodowego i Europejskiego

Mgr Maja Zając – Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Prawa Międzynarodowego i Europejskiego

Dr Bartosz Ziemblicki – Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wydział Zarządzania, Informatyki i Finansów, Katedra Prawa Gospodarczego

Niniejsza publikacja została podzielona na trzy merytoryczne części. W pierwszej z nich znalazły się rozważania teoretyczne odnoszące się do problematyki rządów prawa. W drugiej skoncentrowano się na problematyce rządów prawa w orzecznictwie sądowym. Trzecia, ostatnia, jest zbiorem różnych opracowań zarówno teoretycznych, jak i praktycznych dotyczących szeroko pojmowanej europejskiej kultury prawnej.

Prezentowane prace stanowią rozwinięcie referatów wygłoszonych podczas Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt. *Rządy prawa i europejska kultura prawna*, która odbyła się w dniach 29–30 maja 2014 roku w Zieleńcu.

Mamy nadzieję, że oddawana do rąk Czytelników publikacja stanie się inspiracją do dalszych refleksji nad ideą rządów prawa i europejską kulturą prawną, a jednocześnie będzie mogła być wykorzystywana jako pomoc naukowa.

Ze „Słowa wstępnego”